

Föreningen Islandssamlarna
c/o Per Hanner
Wittstocksgatan 2
115 24 STOCKHOLM

Rapport oktober 1989
(Nr 77)

Ingvar Andersson, ordföranden i Islandsklubben i Göteborg, avled hastigt den 25 juni. Ingvar var en framstående filatelist med intressen även utanför Islands-området, inom vilket han är mest känd för oss icke-göteborgare genom sin fina samling av antikva- och groteskstämplor, som vann många höga utmärkelser på utställningarna. Hans minne tecknas här nedan av Tom Rinman, styrelseledamot i Göteborgs-klubben i många år.

Ingvar

Det var med bestörtning som vi mottog beskedet om Din bortgång. Vi räknade med att få ha Dig med oss inom klubben många år till, Du hade ju så mycket att ge. Så blev det nu inte.

Inom vår klubb, där Du bl.a. varit ordförande sedan 1984, har Du varit en "idégivare" av stora mått. Du har lagt ned mycken tid och möda för att ordna föredragshållare, utställningar, diskussioner, Islandsresor och mycket annat.

Många av oss har även börjat sin "skolning" under Din ledning. Många är vi som suttit hemma i Ditt kök på kvällar och nätter eller på Guldhedstornet under sommaren och resonerat om frimärken, samlingsområden, montering och jag vet inte vad. Listan skulle kunna bli lång både över ämnen och samlare. Det var väl inte alltid vi var överens vid våra diskussioner. Ibland fick vi väl oss en "skrapa" också om Du tyckte att vi inte hade skött oss men hela tiden drev Du oss framåt i vårt eget samlande och utveckling.

När Du sedan fann det lämpligt släppte Du ut oss "gröngölingar" på egen hand men inte helt och hållet. Du höll oftast ett vakande öga på oss även efter "examen".

Personligen skulle jag inte nått dithän i mitt samlande där jag är idag om Du inte gett mig Ditt stöd och drivit på mig. Du gjorde mig till kassör i Islandsklubben utan att jag själv knappt visste om det. Det skrattade vi åt många gånger under åren därefter.

In i det sista arbetade Du med det som låg Dig mycket varmt om hjärtat, nämligen Dina antikva- och lapidarstämplor. Tyvärr fick Du nu ej fullfölja Dina föresatser att ställa ut i Paris och sedan i Reykjavík. Framför allt den senare utställningen såg Du fram emot med stor förväntan.

Tack för vad Du gjort och vad Du betytt för många av oss.

Tom

En annan känd filatelist i vår förening, dr Torben Geill i Hellerup, Danmark, har också avlidit under sommaren. Geill var en stor samlare, både av Island och Danska Västindien, och dessutom framstående filatelistisk skribent. Många av våra svenska medlemmar har under årens lopp haft givande personliga kontakter med honom. Han blev medlem i vår förening redan 1965, då den var ung men han redan 69 år, och var den trogen till sin död vid 93 års ålder.

Hej på Er alla!

Efter sorgebuden på första sidan får jag som vanligt komma in med några rader. Jag hoppas att Ni njöt av den underbart vackra sommaren och vilade upp Er, så att Ni med nya krafter åter kan ta itu med samlandet.

Från Göteborg rapporteras, att något fyllnadsval efter Ingvar Andersson icke skall hållas, utan tidigare vice ordföranden Johnny Pernerfors fungerar som ordförande till nästa årsmöte.

Stockholmsavdelningen söker ny lokal för sina möten. Fram till årets slut får vi dock fortsätta i den lokal, som vår hedersordförande Bernhard Beskow hittills så vänligt och frikostigt ställt till vårt förfogande.

Därmed måste jag sluta, eftersom denna rapport har mycket begränsat omfång, då den skall kunna samsändas med auktionslistan inom 100-gramsgränsen. Ni får alltså vänta till nästa rapport, som inte skall dröja alltför länge, med att ta del av visst material jag har liggande, bl.a. en intressant upptäckt av Leif Fuglsig om 1973 års frimärksjubileumsserie och en rad nyheter om falska stämplor.

Sekreteraren

Höstens
återstående
sammanträden

Stockholm. Adressen fortfarande Sturegatan 19, 5 tr. (Beskow)

Tid: kl. 19.00. Den som inte tidigare fått portkoden bör i förväg ringa Hanner (08/667 45 75) eller Råland (0758/546 76) för att få den.

Tisdagen den 21 november: visning av objekten i höstauktionen. Dessutom kåseri av Einar Kristjánsson om Alltingsseriens tillkomst.

Måndagen den 4 december: höstauktionen.

Göteborg. Lokal Stadsdelshuset i Haga, Haga Nygata 17. Tid:

kl. 19.30 andra tisdagen i månaden. Visning av höstauktionens objekt den 14 november. I övrigt mötesprogram i annons i Göteborgs-Posten söndagen före mötesdagen.

Auktioner,
auktioner!

Nu får Ni alltså höstauktionens lista, på vilken Hans Råland så uppoffrande lagt ned mycket arbete. Här finns material för snart sagt alla inriktningar av samlandet och en del ganska unika saker, så vi hoppas på stor köplust trots att så många andra auktioner hålls nu i höst.

Resultatet av vårauktionen finner Du slutredovisat på sista sidan av denna rapport.

På en auktion i Malmö i början av oktober såldes ett av de få brev (det finns 5 kända enligt Ebbe Eldrup, se rapport 65, 1986) som finns bevarade av den avgående posten från 1870-72 års danska post-expedition i Reykjavík, alltså med danska frimärken och 236-stämpeln. Det är ett av de två som icke omnämns i Jónsbók och är adresserat till Kjøbenhavn. Priset, inkl. provision, blev 345.000 kr och är ett av de högsta som någonsin betalats för ett isländskt objekt, men så passar det ju också i en Danmark-samling.

Resa till
NORDIA 91

Utställningen NORDIA 91 hålls i Reykjavík 27-30 juni 1991. Det är visserligen rätt lång tid till dess, men vår förenings styrelse har beslutat att redan nu efterhöra om det finns intresse för att vi arrangerar en gruppresa dit. Det är säkert många av Er som skulle

vilja resa dit och passa på att även se litet av sagoön och dess märkvärdigheter. Att resa till Island är tyvärr dyrt, om man reser på egen hand, men en gruppresa skulle kunna få ned priset till hyfsad nivå.

Styrelsen vill därför att alla som känner intresse för en sådan resa anmäler detta nu per brev till sekreteraren (Hanner, vars adress finns på s. 1 upptill), så att den kan bedöma om förberedelser härför skall vidtas. Ange "stort intresse" eller "ganska stort intresse". Om det blir en gruppresa och hur den skall ordnas (t.ex. en eller flera startpunkter i Sverige) beror mycket på de svar vi får in nu före 15 november. Är Du intresserad men inte anmäler det nu, kan det leda till att gruppresan inte kommer till stånd. Givetvis är Du inte bunden av denna intresseanmälan.

De nya isländska frimärkena

Sedan vi senast behandlade Islands nya frimärken har följande utgivits:

Facit nr	Utg.- dag	Valör, krónur	Motiv etc.
738	30/5	21	
739	"	26	Europa-märken: Lekande barn
740	27/6	500	Draken i Islands vapen
741	20/9	35	Berget Skeggi vid Arnarfjörður
742	"	45	Námaskard
743	20/9	50	Lantbruksskolan i Hvanneyri 100 år
744-46	9/10	3x30	Nordia 91, block I (försäljningspris 130 kr)

På de enkelt men livfullt tecknade märkena med lekande barn syns på den lägre valören en flicka och en pojke vid havsstranden med var sin leksaksbåt i handen, medan motivet på 26 kr. är en flicka rullande tunnband och en pojke med käpphäst. I tidningen "News from Iceland" har vi funnit en kommentar till denna serie, skriven av en icke-islänning, och som vi fann ganska intressant. Där påpekas, att det ju kan synas vara naturligt att isländska barn leker med segelbåtar. I själva verket är det dock inte alls så vanligt. Problemet är att hitta något lämpligt vatten att segla i. Havet är för kallt att bada eller vada i, och även insjöar och älvar är i allmänhet olämpliga för ändamålet. Man får kanske i regel nöja sig med att som barnen på märket hålla sig på torra land och låta vinden spanna seglen. - Däremot kan lek med tunnband och käpphästar ses som mera typiskt isländsk. Att rida en riktig häst är något som många islänningar får göra redan i mycket unga år, och vad tunnbanden beträffar fanns ju riktiga sådana i mängd tills de gamla silltunnorna försvann - nu får man nöja sig med andra ringar.

Motivet på högvalören 500 kr är samma drake, som vi sett på Facit 712 och 722 i 1987 och 1988 års häften med landvättarna i Islands vapen, något uppförstorad och liksom häftena tryckt i Sverige. I olika utformning har vi sett draken på många isländska märken, första gången var på 3 aurar i 1930 års Alltings-serie (F. 173).

Märkena 741-742 är utsökta nya exempel på Islands vackra märken med landskapsbilder. Námaskard är ett berömt geotermiskt område strax öster om sjön Mývatn i norra delen av Island.

Hvanneyri - vid Borgarfjörður norr om Reykjavík - är en gård, som redan funnits i 1000 år då man år 1889 öppnade lantbruksskola där. Sedan 1947 finns där också en lantbrukshögskola.

Årets frimärkets-dag-block är samtidigt "Nordia 91, block I". Den nordiska utställningen Nordia 91 kommer att avhållas i Reykjavík 27-30 juni 1991. Block II utkommer 1990 och block III vid utställningen. Årets block visar till sin idé stor likhet med blocket "Nordia 84 III" (Facit 653) genom att återge delar av en gammal karta. Liksom sistnämnda block är det graverat av C. Slania. Denna gång är underlaget en "Carta marina" över de nordiska länderna, som utgavs i Venedig 1539 av Olaus Magnus, svensk katolsk prelat, som då var landsflyktig. Blocket innehåller 3 olika 30 kr-märken med skepp och diverse havsvidunder i havet mellan Island och Norge.

1989 års
kikovara

Efter ett års uppehåll har Stellan Asklund återkommit med en rapport om innehållet i ett kvartskilo isländsk kilovara inköpt i år. Klippen tycks främst härröra sig från 1983. I sammandrag visar Stellan följande resultat.

Antal märken, hela		1.239
(dessutom trasiga)		(49)
Äldsta märke	Facit 513, Frimärksjubiléet 1973, 40 (gamla) kr	
Nyaste märke	Facit 648, Eldjárn 1983, 7 kr	
Märke med högsta katalogvärde	Facit 609, Målning 1981, 50 kr	
Största antal märken av en sort:	Facit 609, se ovan	
Antal märken härav		127
Närmast därefter i antal:		
Facit 622, Lantbruksskola 1982, 15 kr		125
" 632, Blommor V 1983, 20 kr		116
Totalt värde enl. Facit 1989		12.290 sv.kr.

Hela 52 % av totala katalogvärdet faller på Facit 609, målningen "Linan tas hem", som i Facit noteras i 50 sv.kr. (Facit 1990 har samma pris), och som alltså var det vanligaste märket i paketet. (I en nyligen erhållen priskatalog från Stamp Center i Reykjavík noteras detta märke stämplat i 9 sv.kr., vilket verkar rimligt. Sätter vi detta pris på Stellans 127 målningar i stället för 50 kr, reduceras totala katalogvärdet till 7.083 sv.kr.) Stellan har å andra sidan ej medräknat något värde på de 399 märken, som i Facit klassats som M = massvara.

En lustig iakttagelse är att det märke, som var klart vanligast i både 1987 och 1988 års paket - Facit 608, Teleförbindelse 1981, 5 kr - i Stellans paket bara representerades av ett enda exemplar.

þór Þorsteins'
häfteskatalog
- en komplette-
ring

Förra rapporten innehöll ett utförligt referat av þór Þorsteins' utomordentliga nya katalog över isländska frimärkshäften. Vi har ännu inte fått någon uppgift om denna, som ingick i katalogen Íslensk frímerki árgang 1989, kan anskaffas separat.

I slutet av referatet tillät vi oss ställa frågan om inte ett tidigt häfte med sammansättningen 4 st. 5 aur Gullfoss + 6 st. 10 aur Dynjandi + 6 st. 20 aur Gullfoss hade blivit utelämnat av þór. Denna kombination hade vi sett dels i isländska postverkets exponat på Hafnia 1987, dels i en bild av ett utställningsmonterat albumblad, där de tre blocken visades jämte ett kuvert och uppgiften att dessa märken köpts i augusti 1935 i 2 kr-automaten i Reykjavík.

Betr. exponatet på Hafnia 87 meddelar nu þór, att det var sammanställt av honom själv, varvid han tyvärr gjorde ett fel. (Vi gissar att det var meningen att visa häfte þþ nr 1, som i stället för Dynjandi har Christian X 10 aur.) Och bilden av albumbladet har þór sett förut men tror icke det är rätt sammanställt och inte heller

att 2 kr-automaten kunnat leverera märkena lagda i ett kuvert i stället för att vara inhäftade i kartong på vanligt sätt.

Vi böjer oss givetvis för þórs sakkunskap på området. Intressant är emellertid, att det åtminstone teoretiskt kunde ha funnits ett häfte med denna sammansättning (Gullfoss + Dynjandi + Gullfoss) i augusti 1935. Albumbladet skulle då kunna förklaras av att köparen rivit ur blocken ur häftet och lagt dem i ett kuvert, som han senare av misstag trott sig ha fått ur automaten. Þór håller med om att denna möjlighet finns, men till dess att någon verkligen kan uppvisa ett häfte med angiven sammansättning kan han icke acceptera att denna häfteskombination verkligen förekommit.

Ytterligare ett
Hópflug-brev

I förra rapporten hade vi en fullständig lista över då kända Hópflug-(Balbo-)brev. Redan innan denna rapport nådde þór Þorsteins fick vi från honom en komplettering, bestående av bild av brev nr 219. Antalet av oss kända brev är nu 107.

Nya post-
stämplar

Från þór Þorsteins har vi fått avtryck av ett antal nya ortsstämp-
lar, av vilka Laugarvatn togs i bruk i april och övriga i början av september.

(Bild se sid. 7)

Kopavogur, Reykjavík 1 och Reykjavík 2 har fått ny av typ B7b, medan Hafnarfjörður, Laugarvatn, Keflavíkurflugvöllur 1 och Keflavíkurflugvöllur 2 fått sådana av typ B8b. Det är uppenbarligen längden av namnet som avgör typen. Av de två postkontoren vid Keflavíks flygplats ligger nr 1 i nya terminalen och nr 2 i den gamla flygstationsbyggnaden.

ÞÓRSHÖFN,
ÓRSHÖFN och
ǫÓRSHÖFN

Som anges i Facit finns brostämpel ÞÓRSHÖFN även i en variant med bortfallet þ, alltså ÓRSHÖFN. Þór Þorsteins meddelar nu att man nyligen också påträffat en tidigare okänd variant med ett bakvänt þ, alltså ǫ. En medsänd bild lämpar sig inte för reproduktion här - avtrycket sitter på ett frimärke - men þór påpekar att denna underliga första bokstav har ett kraftigare avtryck än övriga bokstäver i stämpeln.

Förklaringen till denna variant anser þór vara, att när första bokstaven lossnat har man försökt att sätta tillbaka den genom att t.ex. klistra fast den. Därvid har den insatts på fel sätt - upp och ned - och klistret på undersidan har gjort denna bokstav högre än övriga.

Þór Þorsteins uppmanar alla kronstämpelsamlare att se efter om de har denna variant och att i så fall meddela detta till honom eller till vår förenings sekreterare.

Reketikett
Gröf 100 m.m.

Som säkert de flesta av Er vet, har det i den isländska posthistorien förekommit många fall, då det samtidigt funnits flera postanstalter med samma namn (t.ex. Eyri, Bær, Holt). Under åren 1927-50 fanns det t.ex. 3 brevsamlingsställen med namnet Hólar, och den som skrev till en adressat vid någon av dessa platser måste då givetvis ange i adressen vilket Hólar som avsågs. Det kunde ske genom att ange i vilken sýsla (län, amt, fylke) orten låg eller med en vedertagen beteckning på orten (Hólar í Hjaltadal, H. í Hornafirdi, H. í Laxárdal).

Under den tid nummerstämplar användes kunde man på post som avgick från sådana platser skilja dem åt genom de olika numren. När brevsamlingsställena år 1930 fick brostämplar tillades i stämpeln en förkortning av namnet på sýslan, i de fall då flera postanstalter

hade samma namn. Det Gröf, som haft nummerstämpel 144, fick i stämpelein "GRÖF HNAPP" och det Gröf, som haft nummer 100, fick stämpelein "GRÖF STRAND".

Leif Fuglsig skriver att han funderat på om eller i vilken utsträckning något motsvarande förekommit på reketiketternas område. R-etiketterna kom 1928, meddelar han.

Till brevsamlingsställena utdelades R-etiketter utan orsnamn. Dessa skulle förses med avsändande postanstalts namn, vilket ofta gjordes för hand med bläck. Brevsamlingsställena (eller de flesta av dem) hade emellertid en liten rakstämpel med orsnamnet och denna kunde också användas för att stämpla i den tomma rutan för orsnamn på R-etiketten.

I en gammal auktionskatalog har Leif sett ett rekommenderat brev, avsänt från Gröf Strand omkring år 1930. På reketiketten står "Gröf 100", enligt Er sekreterare, som sett bilden, påsatt med den lilla rakstämpelein. (Leif tycker det ser ut som om "Gröf 100" var tryckt på etiketten.) Nu undrar Leif, om det också fanns R-etiketter med "Gröf 144", och hur det förhåller sig med andra orter med liknande identitetsproblem. Vilka orter är kända med reketiketter med namn och nummer, stämplat eller handskrivet? Vi låter frågan gå vidare till vår kunniga medlemskrets.

Ett par
varianter

I förra rapporten nämnde vi ett par varianter, som det kunde vara anledning att söka efter. De hade beskrivits av en östtysk islandssamlare, inte medlem av vår förening.

Den ena varianten fanns på Två kungar 50 aur och bestod i en rosettlänkande grå fläck i vinkeln på L i ÍSLAND. Eftersom också variantsamlaren Lars Ingemann kunde bekräfta innehav av denna variant, antog vi att det kunde röra sig om en stabil variant. Men så är det inte, meddelar Leif Fuglsig, som granskat två helark, varav det ena i danska postmuséet, utan att finna denna variant. Han förmodar att felet orsakats av någon orenhet, som fastnat i vinkeln. Felet har kanske inte haft någon lång livstid under tryckningen, men han har sett flera exemplar med felet, vars placering i arket är okänd.

(Bild se sid. 7)

Det andra uppslaget som vi fick från vår korrespondent - han heter för resten Helmut Pleske och bor i närheten av Meissen - verkar mera lovande. Det gäller 20 aur röd "Vyer och byggnader" 1925, Facit 170. Vi kan nu illustrera det med en bild. Ovanför "0" i "20 aur" finns ett lodrätt stuprör på byggnaden. På det nedre av märkena finns en bit upp på röret ett litet streck mot vänster.

Vi efterlyste denna variant på 20 aur-märket i förra rapporten men har inte fått något svar insänt. Emellertid har Er sekreterare kommit att tänka på att han själv har ganska många exemplar av märket, de flesta i en stämpelsamling. Det visade sig finnas 169 ex. i samlingarna, och varianten påträffades på 4 ex. Eftersom 1925 års serie trycktes i ark om 50 märken, skulle detta resultat stämma väl med antagandet att varianten "sidstreck på stupröret" finns konstant i ett av arkets märken. Vi vore tacksamma att få in rapporter, dels från andra samlare med många ex av detta märke ("jag har genomgått x st, varav y st har varianten"), dels från den som har möjlighet att studera ett helark och ange variantens position.

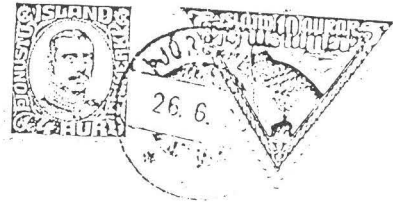
Visst är varianten liten, men det är förvånande att en variant på just detta märke, ett av de vanligaste i våra samlingar, inte observerats tidigare. Heder åt Helmut!

Gick detta
brev med
flyg?

Rudolf Krümmel har sänt oss här nedan (förminskat) avbildade brev med luftpostetikett, luftpostfrimärke och totalt 30 aur i tjänstefrimärken. (Portot är det rätta för luftpostbrev inrikes 1930.) Brevet är avstämplat i Þjórsárbrú 26.6.30 och adresserat till telefonstationen i "Ölvusá", ankomststämplat Ölfusárbrú (orten numera känd som Selfoss) 27.6.30. Ingen uppgift om avsändare, men baksidan har en liten stämpel med fallskärms-motiv och ordet AIRFIELD, föregånget av 3 bokstäver, varav den sista tycks vara M.

Eftersom de två orterna ligger fågelvägen 11 km från varandra rör det sig uppenbarligen inte om ett brev, som sänts med flyg för att komma fortare fram. Troligen är det post- och telefonstationsföreståndaren i Þjórsárbrú, som velat sända sin kollega i Selfoss ett trevligt brev (och kanske därvid missbrukat sin tjänstebrevsrätt). Men kan det ha gått med flyg? Ja, troligen icke direkt mellan dessa orter, däremot möjligen via Reykjavík. Under jubileumsfestligheterna vid Þingvellir fanns nämligen en flyglinje 26-28 juni 1930 mellan Reykjavík och Þingvellir, som medförde passagerare och post. Kan någon av våra flygpostspecialister ange om brevet kan antagas ha gått med denna flyglinje och vilken väg brevet i så fall kan ha tagit?

Par avion
Loftleiðis

Landsímastöðinn "Ölvusá,"

Resultatlista från Föreningen Islandssamlarnas

vårauktion den 25 maj 1989

Objekt ej listade nedan blev ej sålda.

Obj. nr	Uppnått pris	Obj. nr	Uppnått pris	Obj. nr	Uppnått pris	Obj. nr	Uppnått pris	Obj. nr	Uppnått pris
2	360	135	200	451	315	547	20	701	145
3	320	138	70	455	85	548	42	702	70
5	60	148	280	465	60	549	21	703	75
8	200	151	120	466	50	550	21	705	150
12	50	152	270	467	25	551	9	707	95
13	50	153	34	472	75	552	27	711	610
14	190	155	32	478	30	553	9	712	50
25	50	160	235	481	275	554	9	713	50
27	175	162	110	482	15	555	20	714	180
29	50	180	675	483	15	556	69	717	75
31	195	182	101	484	15	557	23	719	90
32	37	190	85	485	5	558	53	720	70
39	150	196	90	486	42	559	35	723	90
42	40	202	49	487	32	560	50	725	50
45	25	207	22	488	10	563	160	728	90
51	310	208	200	489	10	574	55	729	65
55	150	208A	200	490	30	575	65	731	100
59	370	209	35	492	35	577	50	732	90
61	110	210	75	493	32	580	75	734	125
62	100	223	25	494	21	581	90	735	60
63	90	231	50	495	21	582	75	736	400
66	500	257	1.500	496	9	586	130	737	510
68	110	263	27	497	63	587	130	739	425
70	270	283	25	509	15	588	120	740	130
72	160	293	36	510	11	592	810	741	140
73	150	296	100	512	10	608	65	742	165
76	110	301	370	513	20	609	15	742A	165
		309	800	514	20	614	350	745	100
		312	34	515	10	616	130	751	200
88	225	314	1.300	519	20	625	150	755	100
91	300	322	360	523	68	630	50	756	350
92	80	358	300	524	34	640	260	757A	360
95	85	365	400	528	18	641	110	758	250
107	1.200	392	220	530	9	644	200	762	75
110	75	394	86	531	9	645	150	763	135
114	110	396	200	534	29	646	90	764	200
116	50	401	90	536	10	652	300	768	140
122	40	404	75	538	7	664	500	777	50
124	75	414	65	540	9	665	325	781	1.100
125	130	417	300	541	18	692	90	786	50
127	230	419	160	542	21	694	180	801	350
128	10	429	40	543	10	695	130	805	25
130	175	435	40	544	16	696	50	806	900
132	80	444	59	545	5	698	60	807	700
133	25	446	250	546	10	700	65		

Följande poster utrick: 54, 194, 233, 297, 327, 338, 383, 436, 501, 503, 517, 525, 647, 650, 671.

Total försäljningssumma 33.504 kr